

Representantforslag 47 S

(2010–2011)

fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden

Dokument 8:47 S (2010–2011)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om vridning av offentlige hjelpemidler i startfasen for oppstartsselskaper med stort vekstpotensial

Til Stortinget

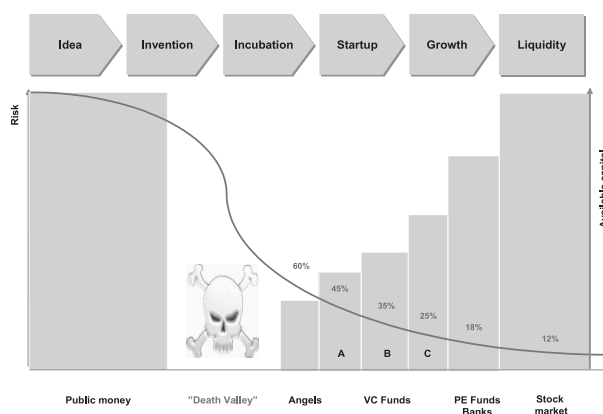
Bakgrunn

Etter forslagsstillernes syn er det en stor utfordring å skape bedre markedsbaserte muligheter for å støtte de mest lovende ideene og innovasjonene med risikokapital – slik at prosjekter med stort verdiskapende potensial får bedre muligheter til å lykkes gjennom sterkere oppskalering i tidlig fase. For å skape en mer dynamisk kultur for entreprenørskap og verdiskapende innovasjon trengs det en nyorientering i norsk innovasjonspolitikken knyttet til det offentlige virkemiddelapparatet.

Det finnes i dag statlig støttede regionale og nasjonale sårkorsordninger som totalt teller 16 fond. Prosjekttilfanget er tilsynelatende høyt og av god kvalitet, og investeringstakten har derfor vært høyere enn antatt. Denne ordningen har gjort at selskaper med stort vekstpotensial har lettere tilgang på kapital enn tidligere, og derved bidratt til at potensielle suksesser ikke er avsluttet.

Forslagsstillerne ønsker en lignende ordning som først og fremst er rettet mot selskaper med tilsvarende potensial i enda tidligere fase, der risikoen er så høy at det er svært lite attraktivt for investorer som styrer etter forretningsmessige idealer. En vesentlig risikoavlastning fra det offentlige vil åpne opp for interesse fra investorer som kan gi betydelige tilleggsverdier til oppstartsselskaper i denne fasen.

Oppstartsselskaper i pre-seed fase bedriver ofte utvikling, og har bevist et «proof-of-concept» med redusert teknologirisiko. Disse selskapene er i fasen da det offentlige bidrar med stipendordninger, eller i dødens dal (se illustrasjon under). Stipendordningene gir en mulighet til å kunne komme ett skritt videre, og forhåpentligvis skrittet som trengs for å attrahere investorene som investerer i seed-fase, men det er ofte et langt og vanskelig skritt som dreper unødige mange potensielle suksesser. Dagens stipendordning er beskyldt for å ha svakheter som (1) variabel kvalitet i evalueringen av idé- og prosjekttilfang, (2) prioritering av distriktene, samt (3) at offentlig stipend kun er penger og ikke intellektuell kapital.

Kilde for modell: Symbion

En ny ordning for PS-selskaper

Forslagsstillerne foreslår på denne bakgrunn en vridning av støtteordninger mot vekstselskaper fra stipendordninger til investeringer fra sterkt risikoavlastede kvalifiserte investorer. Dette gjøres ved at staten utsteder stipend som er lik 100 pst. av investert beløp mellom 0,7 og 1,5 mill. kroner av forhåndskvalifiserte investorer, kalt PS-selskaper (Pre-Seed selskaper). Dette skal gjøre at investorene får en avlastning av den høye risikoen de tar i en slik fase.

«Pre-seed»-fasen hvor staten utsteder stipend defineres som de første 14 månedene etter stiftelsesdato.

Oppstartsselskapet kan enkelt søke om stipend fra Innovasjon Norge ved dokumentasjon på investering i form av aksjebok og signert PS-avtale mellom investor og oppstartsselskap.

Det forventes at oppstartsselskapene kan få følgende resultater av en slik ordning:

1. Den vil gjøre at investorer blir interessert i investeringer i pre-seed fase.
2. Den vil gjøre at selskapene i så tidlig fase evalueres på mer profesjonelt grunnlag, og derved gjøre at stipendet/investeringen går til prosjektene der det er størst sannsynlighet for suksess.
3. Den vil gjøre at vekstselskapene gis anledning til å attrahere kapital som varer lenger. Dette gjør at selskapet i noe tid (ca. 12–18 måneder) har mulighet til å konsentrere seg om å komme videre med å bevise teknologi/konsept uten stadig å måtte hente/søke kapital/støtteordninger.
4. Privat kapital i tidlig fase gjør at oppfølging av andel og interesse for å være med i senere emisjoner øker. Dette gjør at vanskene med å hente kapital, og ressursene til å gjøre dette, reduseres.
5. Privat kapital som blir hentet i tidlig fase tilkommer ofte sammen med aktivt eierskap, og i denne ordningen vil det være en forutsetning. Dette gjør at selskapene vil kunne gjøre nytte av den kompetansen investoren besitter, og derved øke sannsynligheten for riktige valg, riktig ressursbruk og klarere fokus.
6. Ledergruppen i selskapet får tilgang til et relevant nettverk gjennom investorene.
7. Investorene gir oppstartsselskapene tyngde. At investorer er eiere i et selskap, skaper automatisk økt interesse fra øvrige potensielle investorer og partnere.
8. Investorene som er inne, er ofte gode til å få andre investorer interesserte i selskapet.
9. Investeringer gjort med (delvis) private midler gir større ansvarsfølelse hos ledergruppen i selskapet.

PS-selskapene får følgende resultater av en slik ordning:

1. Risikoavlastning i tidligere fase som gjør investering i disse fasene interessante
2. Økt tilfang av prosjekter å vurdere
3. Mulighet til å være med å forme selskap og rutiner fra tidligere fase

Begrensninger i ordningen

Forslagsstillerne legger til grunn at det ikke tillates at oppstartsselskaper søker statlig stipend basert på PS-selskapers investering dersom (1) personer knyttet til PS-selskapet selv tidligere har, eller har hatt, interesse i oppstartsselskapet, eller (2) nære bekjente av personer tilknyttet PS-selskapet tidligere har, eller har hatt, interesse i oppstartsselskapet. Tilknyttede i PS-selskapet involverer aksjonærer, styre, ansatte og rådgivere. Nære bekjente inkluderer nære venner og nær familie. PS-selskapet er ansvarlig for å forsikre seg om at nevnte bånd ikke foreligger.

Hovedkontoret til oppstartsselskapet må ligge i Norge.

Et PS-selskap kan ikke på noe tidspunkt inneha positiv kontroll (2/3 flertall) over selskapene det investeres i, heller ikke sammen med andre PS-selskap.

Godkjenning av PS-selskaper

PS-selskaper kvalifiseres og godkjennes av rekrutteringsselskaper som vinner anbud om dette, i samarbeid med Norsk Venture eller tilsvarende faginstans som bidrar med kriterier og trender (eksempelvis relevante industrier). Alle PS-selskaper skal være profittmotiverte selskaper, og regnes å operere som andre investorer ut fra forretningsmessig perspektiv.

Krav til godkjenning av PS-selskap

Grunnlaget for å kunne få godkjenning som et PS-selskap er investorgruppens bakgrunn, kompetanse, karakter og egenskaper. Det skal vektlegges bakgrunn innen venture-kapital, industrierfaring, styreerfaring og internasjonal erfaring. Selskapsform skal ikke ha noe å si for å kunne bli registrert som PS-selskap, så lenge det er registrert i Norge. De fleste PS-selskaper vil antas å bli eid av små grupper med lokale investorer, og noen antas å bli eid av finansinstitusjoner og ventureselskaper.

Dannelsen av et PS-selskap vil kreve minimum 10 mill. kroner dedikert til investeringer i Pre-seed fase. Minst 30 pst av kapitalen må komme fra kilder som ikke er direkte knyttet til ledelsen av PS-selskapet.

Rapportering

PS-selskapet vil ved godkjenning måtte levere en enkel årlig statusrapport. Relevant offentlig instans vil gjennomføre rutinemessige kontroller.

Eierskap til ordning

Innovasjon Norge har ansvaret for ordningen, slik virkemiddelapparatet er strukturert per 2010.

Kontroll

Innovasjon Norge skal søke å minimere sine administrative kostnader knyttet til oppfølging og kontroll av PS-selskaper, og skal kun søke å sikre integriteten til programmet og den totale effektiviteten knyttet til programmet.

Å søke om å bli godkjent som PS-selskap

Investorer som ønsker å søke om godkjenning av et PS-selskap, må forberede en godt utarbeidet forretningsplan som legges ved et enkelt søknadsskjema og dokumentasjon på oppfylte krav til PS-selskap. Planen skal inneholde informasjon om typene av investeringer som søkes, typer industrier det vil investeres i, beskrivelse av fasen som det skal investeres i, hva som er drivere for investeringsbeslutningene, hvilke geografiske lokasjoner det tenkes investert i, hvor mye det tenkes investert i hvert selskap, hvilke aksjeandeler selskapet ser for seg å få i investerte selskaper og andre relevante investeringsfaktorer som er relevante for det søkte PS-selskapet.

I tillegg skal det beskrives hva investeringsselskapet vil bidra med inn i oppstartsselskapene, hvordan dette skal gjøres, hvor mye tid som vil bidras med i hvert selskap og hvordan de vil jobbe med oppstartsselskapene, og hvordan arbeidet i PS-selskapene organiseres.

Planen må også inneholde en egen seksjon som beskriver personlige og profesjonelle kvalifikasjoner til hver enkelt som skal bistå oppstartsselskapene, maks 200 ord per person. Det skal særlig fremheves kvaliteter som venturekapital-erfaring, industrierfaring, styreverfaring og internasjonal erfaring. I tillegg skal hver person lage en personlig motivasjonsbeskrivelse på 50 ord. For å bli godkjent vil det kreves at PS-selskapet består av personer som har en sterk egenmotivasjon i å skape suksess ut av oppstartsselskaper, samt kompetanse og egenskaper som skal til for å gjøre det. En godt kvalifisert person vil ha flere års erfaring fra investering i selskaper med suksessfulle resultater, eksempelvis fra venture-selskaper. Personer med sammenlignbar erfaring og/eller annen sterk forretningsmessig bakgrunn kan også bli akseptert.

Søknaden vil bli behandlet i løpet av tre måneder. I løpet av disse tre månedene kan representanter for søkende selskap bli invitert til et møte for å presentere søknaden.

Virkning

Forslagsstillerne legger til grunn at alle som søker landsdekkende etablererstipend, er aktuelle kandidater til å forsøke å skaffe pre-seed finansiering.

Dersom man tar utgangspunkt i tallene fra 2009 var dette totalt 385 personer. Om man forutsetter at 15 pst. (58 stk.) greier å hente privat kapital på denne måten, og alle investeringene er maksbeløp (1,5 mill. kroner), så krever dette et tilsvarende offentlig bidrag på 87 mill. kroner. Det representerer ca. halvparten av det landsdekkende etablererstipendet som ble delt ut på seks måneder i 2009.

Tabellen under illustrerer budsjettvirkning med ulike investeringsandel og antall selskaper.

Investeringsbeløp				
Andel	Antall	Lav	Med	Høy
100 %	385	269 500 000	385 000 000	577 500 000
50 %	192,5	134 750 000	192 500 000	288 750 000
40 %	154	107 800 000	154 000 000	231 000 000
30 %	115,5	80 850 000	115 500 000	173 250 000
20 %	77	53 900 000	77 000 000	115 500 000
15 %	57,75	40 425 000	57 750 000	86 625 000
10 %	38,5	26 950 000	38 500 000	57 750 000
5 %	19,25	13 475 000	19 250 000	28 875 000

Øvrige forslag

Forslagsstillerne vil videre peke på to andre forslag som ytterligere kan bidra til å avlaste risiko, øke

investeringslyst og ikke minst øke suksessmulighetene for oppstartsselskaper.

Det ene er å utvikle egne skatteregler som gir skattemessig stimulans for langsiktige investeringer i

ny næringsvirksomhet, såkalt «angel capital» for private uformelle investorer i tidlig fase (business angels) etter modell fra tilsvarende ordninger i USA og Storbritannia. Derneft at det lages et «engleregister» som dokumenterer investeringene med full åpenhet – og som også gir både investorer anerkjennelse og gründere oppmerksomhet.

Det vises her til forslag fra Venstres stortingsrepresentanter i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2011, Innst. 3 S (2010–2011) om å etablere en «Kapitalfunn-ordning» hvor det gis mulighet til 20 pst. skattefradrag for investeringer i selskap gitt at investeringen holdes i minimum 3 år, og at man ikke er tilknyttet selskapet.

Det andre er å endre, fristille og spisse Innovasjon Norge (IN) i tråd med Dokument 8:3 S (2009–2010) slik at eksempelvis størstedelen av all etablererstøtte, innovasjonsstøtte og tilførsel av risikokapital fra IN ble allokert helt åpent, hovedsakelig basert på kommersielle og markedsbaserte vurderinger, og som en forsterkning av matchende private såkorn- og ventureinvesteringer – slik at den offentlige støtten i realiteten blir mer markedsstyrt, og mindre politisk styrt. Det er i hovedtrekk denne alternative vinklingen som ligger til grunn for flere vellykkede offentlige satsin-

ger på innovasjon og entreprenørskap i USA, New Zealand og i Israel. Den viktigste effekten av en slik forsterkning vil være å gi langt flere virkelig gode ideer muligheter til å bli løftet kraftig nok til å kunne bli realisert i et internasjonalt marked. Dessuten vil dette etter forslagsstillernes syn fremme en entreprenørskapskultur som setter langt mer fokus på markedsrettet verdiskaping – og langt mindre fokus på tilgang til offentlig støtte.

Forslag

Forslagsstillerne fremmer på denne bakgrunn følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen snarest og senest i forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2011 fremme forslag om tiltak som bedrer tilgangen på risikovillig kapital i startfasen for oppstartsselskaper med stort vekstpotensial, bl.a. ved å erstatte dagens landsdekkende etablererstipend med en PS-ordning.

30. november 2010